

Teser för uppbyggandet av Fjärde Internationalen ¹ (1937)

1. Den för världsproletariatet trängande, nödvändigheten att bygga upp nya kommunistiska partier och en ny International, är det direkta uttrycket för den djupa kris, i Vilken socialismen alltsedan Lenins död befunnit sig. Denna kris kännetecknas av proletariats nederlag i otaliga länder i dess hittills fåfänga försök att hejda världsreaktionens och särskilt fascismens fram-marsch: Organisatoriskt tecknar sig krisens kurva genom III. Internationalens sönderfall, vars öde har avgjorts genom *den nya revisionismen* ("teorin om socialism i ett land").

2. Den nya revisionismen, III. Internationalens sönderfall och proletariats nederlag, får sin allmänna förklaring i de revolutionära partiernas totala bankrutt i länderna utanför Ryssland. Men denna bankrutt har en trängre orsak, som är att söka i bristande teoretiska, politiska och organisatoriska förberedelser för revolutionen. Det vill säga: socialismens kris är framför allt ledarskapets kris, en kris i det revolutionära medvetandet, De spanska händelserna är det hittills sista och slutgiltiga beviset för att massorna under objektivt gynnsamma förhållanden instinktivt slår in på den rätta vägen och till och med drar med sig sina "ledare" (anarkister, POUM-ledare osv.) en bit. Men de kan inte uppnå och säkra slutmålet utan ett verkligt marxistiskt ledarskap.

3. Med undantag av Ryssland och bolsjevismen genomförde inget enda proletärt parti kampen mot revisionismen (och reformismen) konsekvent till slutet; inte ett enda har löst revolutionens grundläggande frågor; inte ett enda hade därför funnit ett för *hela samhället* (Gesamtgesellschaft) beräknat politiskt och organisatoriskt system. Då detta är det ondas rot, och då ingen klart insåg grunden till dessa alltmer talrika fiaskon, var den ryska revolutionens isolering och III. Internationalens sönderfall i viss mån oundvikliga. *Den vetenskapliga socialismen står inför alternativet att antingen anta detta teorem eller också uppge sin position som vetenskap.*

4. I striden mellan materialismen och idealismen handlar det inte om att negligera människornas vilja och medvetandets roll utan att *förklara* dem. Hur mycket de yttre, förhållandena än i sista hand är utslagsgivande och hur föga människorna än förmår mot dem den socialistiska revolutionen är dock en medveten handling och kräver ett riktigt medvetande. Vill man sålunda (under förutsättning att alla objektiva förutsättningar för socialismens seger finns förhanden) hålla fast vid vetenskapen, så krävs det en formell definition, som möjliggör för oss att spåra bristen på revolutionärt medvetande tillbaka till dess ursprung.

5. Utgående från det formella fastställandet att socialismens kris är en *medvetenhetskris*, består den väsentliga definitionen av dess innehåll i följande:

a) Man försummade att radikalt bekämpa revisionismen, och tvangs att överta dess brott i teoretiskt, politiskt, organisatoriskt och metodiskt hänseende.

b) Därigenom stod de revolutionära partierna vid det första imperialistiska krigets utgång fullständigt oförberedda i kampen; de kunde inte övervinna sina försummelser och slogs med naturnödvändighet ned.

c) Trots detta återupprepar sig inom de revolutionära partierna alla revisionistiska fel i den mer eller mindre naiva tron att massornas elementära uppsving och stödet från Oktoberrevolutionen räckte för att fullborda världsrevolutionen.

---

¹ Dessa teser publicerades som *Dokument Fjärde Internationalen* nr 1 – en dokumentserie som påbörjades i början av 1970-talet (av RMF och som fortsattes av KAF och SP)

d) Genom stabiliseringen av denna illusion har ringen slutits kring den ryska revolutionens isolering. Som en organisk produkt av den i internationell måttstock obesegrade revisionismen dyker den nationalryska ”teorin om socialism i ett land” upp, vilket inte är något annat än fortsättningen och tillämpningen av revisionismen på den isolerade revolutionens grund.

e) Det var alltså den första revisionismen, som frambragte den andra och beseglade III. Internationalens öde.

6. Härifrån kan vi vidare bestämma innehållet i krisen genom att konkret bestämma det positiva exemplet den ryska revolutionen. Lenin, som klart insåg revisionismens skadlighet och förföljde den in i minsta vrå, måste för att fullfölja sin uppgift nå fram till en hela samhället omfattande revolutionära konception. Dess utarbetande underlättades oerhört därav, att alla dessa materiella element i form av den förestående borgerliga revolutionen och bonde-revolutionen fanns förhanden. I störtandet av tsarismen var i sista hand alla avgörande delar av samhället intresserade. Men varken den borgerliga revolutionen eller bonde-revolutionen kunde genomföras, om revisionismen tryckte sin stämpel på händelseförloppet.

7. På denna insikt baserades den leninska politikens system att förena all energi till en gemensam brännpunkt (störtandet av tsarismen). Faktum är att Lenin ansåg att *proletariatets hela politiska uppfostran och dess hegemoni revolutionen endast kunde garanteras om det förvärvade förmågan*, för det första: att tillägna sig alla landvinningar inom den borgerliga kulturen (inom filosofin, ekonomin, litteraturen, vetenskapen, politiken, tekniken, konsten, förvaltningen, pressen osv.), *marxistiskt bearbeta* och vidareutveckla den och *förena den i partiet*; för det andra: att systematiskt tjäna, driva framåt och utnyttja *alla* politiska riktningar inom alla skikt (studenter, religiösa sekter, bönder, liberaler osv.); för det tredje: att vara verksam i alla organisationer (fackföreningar, kamratsällskap, cirklar, kultur, militärförband osv.)....detta faktum belyser endast de i sig ömsesidigt betingade formerna av en verksamhet som är inriktad på en verklig erövring och omorganisering av hela samhället.

8. Lenins ledande tanke är uppenbar:

Kapitalismen är en enorm, mäktig, väl utbyggd och säkrad, ända till tänderna rustad organism. Den utövar genom pressen, skolan, kyrkan, olika former av ideologi, genom tradition, vana, miljö, korruptionsmetoder, ständigt utnyttjande av privategendomsinstinkterna osv. ett oerhört inflytande *också över proletariatet*.

För att krossa och ersätta en sådan kolossal organisation krävs det ett instrument som genom sitt tekniska, politiska, andliga inflytande och i alla andra avseenden inte bara är jämbördig, utan genom kraften i sin brukade marxistiska metod även *överlägsen*.

9. Den brukade marxistiska metoden – dvs. överlägsenheten får inte bara vara besvärjelsefras, den måste på varje verksamhetsområde steg för steg materialiseras och sammanfattas i partiets kropp.

Därur ger sig följande: de materiella betingelserna för revolutionens fullbordan och samhällets omgestaltning insåg Lenin i ordets fullaste betydelse – till dessa betingelser hör även människorna själva. Utan människor som kan utöva ledarskap och kontroll i vilken gren av det samhällsliga arbetet som helst, kan det inte vara tal om en tillräcklig och alla bakslag förebyggande förberedelse.

10. Det är sålunda ingen tillfällighet att det ryska partiet i sig förenade och frambringade en glänsande rad av överlägsna specialister övertagna från borgerskapet: specialister inom alla områden som, inte bara under själva revolutionen trädde i spetsen, utan också under den efterföljande perioden av återuppbygganden genom sin överlägsenhet attraherade, inordnade

och disciplinerade de motsträviga delarna inom intelligentian, tekniken, militären, förvaltningen osv.

Ty man finner och uppfostrar dessa människor av sig självt deras ”alstrande” förblir bundet vid en konception, som tillåter ett inträngande av alla maskor av samhällets nät, ett framåtskridande på alla områden, ett utfyllande av varje teoretisk och politisk lucka och ett *föregripande* av den framtida samhällsorganisationen *i dess grodd*.

Först en sådan konception möjliggör skapandet av ett parti, som är ideologiskt slutet, i vilket kan härska en järnfast (nästan militärisk) disciplin; ett parti som är förankrat i alla undertryckta klasser och skikt och förmår dra dem med sig. Just i denna konceptions oeftergivlighet vilar nödvändigheten av det s.k. *ideologiska avantgardet* – endast detta misstag förklarar varför arbetarrörelsen utanför Ryssland väl har frambringat tragisk-heroiska gestalter, men slutat i den långa kedjan av de eländiga, Pieck, Remmele, Cachin, Thorez.

Skapandet av ett ideologiskt slutet, disciplinerat, inom sig fast och verkligt auktoritärt parti, beror alltså på de leninistiska förutsättningarna i den här använda betydelsen. De är en livsnödvändighet, eftersom varje en gång etablerat samhällstillstånd frambringar ett överflöd av dels ohöjda, dels ideologiskt förklädda behov, och att fylla dessa behov, att blotta dessa ideologiska former och länka dem in i utvecklingsbara banor är *grundförutsättningen för utvecklingen av partiet självt*.

Är ramen för partiverksamheten för snäv för att tillfredsställa, bearbeta och vidareutveckla dessa sant *samhälleliga behov*, måste det komma till ett våldsamt genombrott och åter och åter spränga partiets ram, och som enda form för ”slutenheten” endast lämna kvar det sterila, byråkratiska kommandot.

De kommunistiska partier, som redan mycket tidigt tvingades undertrycka, hålla borta och systematiskt utesluta de bästa mest aktiva elementen av intelligentian och arbetarklassen, försökte förgäves uppnå slutenheten med en metod varigenom den inte kan uppnås. Istället blir det ett förtryck för lagen att ött avstående från den leninska totalkonceptionen innebär en förintelse av alla de element i politiken, teorin, organisationen osv. som är absolut nödvändiga för revolutionens seger och samhällets omvandling.

12. Lenins huvudtanke är i grund och botten så enkel, att den knappast någonstans hos honom själv finns särskilt uttalad, och dess enkelhet därför ingenstans ”upptäckts”. Dock ligger bolsjevismens oförlikneliga kraft uteslutande i denna. Den ger bolsjevismen förmågan att minska de andra partiernas spelrum, och tvingar dem att rätta sig efter den. Tyskland, som ett klassiskt exempel på Rysslands motsats, erbjuder den omvända bilden.

13. Vi har sagt: det samhälleliga medvetandet tål ingen lucka. Den alltmer kännbara luckan i en omfattande verksamhet, vars mål är att omgestalta samhället och upprätta ett motsvarande politiskt och organisatoriskt system, fylldes *i Tyskland först på ett revisionistiskt sätt*.

Likväl beror revisionismens varaktiga verkan under den följande tiden på att också den hade en totalkonception, vilket gav rum åt alla delar av samhället. Kapitalismens uppgångsepok tycktes garantera ständigt ökande rikedom, ständigt tilltagande överensstämmelse mellan arbetarnas och kapitalisternas intressen, ständigt utvidgat deltagande för arbetarna i statsmakten och en fredlig övergång kapitalism till socialism. Därvid behövde det inte ske kapitalisterna någon ’orätt’ – de skulle skäligen ersättas för att de avstod från sin ”egendom”.

14. På detta sätt tillfredställdes behovet av ett perspektiv för hela samhället, och ett visst spelrum gavs åt de mest skilda samhälleliga krafter. Vetenskap, konst, teknik, handel osv. kunde blomstra; människovänner, livsreformatorer, pacifister, frimurare, religiösa utopister av alla slag kunde finna tak över huvudet och ägna sig åt sin verksamhet av hjärtans lust. Den

nya förställningen åt sig in i alla porer, och socialismen blev mer och mer en sak för småborgare, modet och den goda tonen.

15. Som i Ryssland allas uppstigande hindrades av tsarismen, mot vilken i den ena eller andra formen nästan hela samhället kunde mobiliseras, blev det till slut i Tyskland kvar en enda fridstörare i den harmoniska bilden. Fridstöraren var *den tyska vänstern*. Den måste hållas i schack och mot den var man i nödfall enig från Ebert till Wilhelm II. Om de ryska förhållandena *gynnade den revolutionära konceptionen i tillräcklig utsträckning* (men ingalunda automatiskt framkalla den) så kom *den revisionistiska planen* den moraliskt förklädda tröghetslagen till mötes. Först med den stigande ekonomiska utvecklingen som grund och i kamp mot den tyska vänsterns rebelliska anspråk fick den tyska socialismen sin fadda ”etisk-humanistiska” färgning.

16. Den tyska vänstern var maktlös gentemot denna utveckling och måste *trots sin revolutionära vilja* nöja sig med det revisionismen lämnat kvar. Den var ur stånd att uppfatta den leninistiska planens bärkraft och ställa den mot revisionismen; den var motståndare till de leninistiska metoderna och organisationsprinciperna; den utmattade sig ner eller mindre i teorier om kapitalismens mekaniska sammanbrott, i tron på massornas spontanitet, i försök med den rena arbetarrörelsen osv.

17. Spontanitetstro och ren arbetarrörelse var emellertid just den grundposition, som den ryska revisionismen genom den leninistiska strategin hade tvingats tillbaka till, och som berövade den dess möjligheter till framgång. Det vill säga: trots alla skillnader, trots alla motsatser och oförsonligheter i *teoretiska och politiska åskådningar* beror den ryska revisionismen och den tyska vänsterns nederlag på den gemensamma faktorn, deras samhälleliga position. Revolution och reform agerade på ett samhällsområde, som – med vilka medel och avsikter det än bearbetades – inte kunde ge någon avkastning. Och med den för världsrevolutionen ödesdiga konsekvensen: den tyska vänsterns motsatsställning till den bolsjevikiska uppfattningen hindrade också bildandet av en på dessa principer uppbyggd International. Den berövade därmed Lenins parti dess oeftergivliga stöd och bidrog slutligen till Kominterns national-bolsjevikiska urartning.

18. I Europa ansågs i bästa fall bolsjevismens principer som rättfärdigade av de säregna ryska förhållandena (speciellt tsarismens maktställning, arbetar och t.o.m. den borgerliga oppositionsrörelsens illegalitet). Redan det imperialistiska krigets utbrott visade emellertid att principernas internationella tillämpning är grundförutsättningen för den proletära revolutionen i hela världen. Kriget med förstärkt censur, belägringstillstånd osv. försatte mycket snart Europas arbetarrörelse i förhållanden som i politiskt avseende liknade de ryska, och som inget av de legala masspartierna var vuxet att klara.

De djärva försöken av små grupper att anpassa sig till de nya förhållandena strandade som helhet på oförmågan att omfatta den bolsjevikiska metoden i dess helhet; de ledde i och med krigsslutet snabbt tillbaka till de gamla metoderna. Därmed stod *enligt sakens natur* inget mer att ändra i III, Internationalens öde: Socialismen inträdde i det akuta tillståndet av kris, som den hittills inte mer har lämnat. Från nederlagen under, de första efterkrigsåren till fascismens seger i Tyskland och de spanska händelserna går en obruten linje.

19. Den gamla revisionismens slutmål var att undvika den nationella revolutionen; den nya revisionismens (socialism i ett land) slutmål ett försök att kringgå världsrevolutionens planläggning. Båda har enligt den marxistiska analysen visat sig vara en ren illusion och leder vid varje tillfälle till samma resultat: *den som söker undvika revolutionen blir dess bittraste fiende och sedan – dess offer.*

20. Arbetarbyråkratierna identifierar ständigt sina intressen med proletarietets. På samma illusionära sätt som den gamla revisionismen genom fortgående eftergifter gentemot bourgeoisin hoppades undgå sitt slutliga öde och utan motstånd länka fast arbetarklassen vid den borgerliga staten – på samma illusionära sätt handlar nu Kominterns ryska byråkrati för att säkra sin egen existens och ge sitt system av fördrag, förbund, koncessioner etc. en större vikt. De binder Komintern vid *Reformismen*, dvs vid dess inskränkta nationella politik, och vid själva de borgerliga regeringarna.

21. II. och III. Internationalens nedgångsprocess förlöpte naturligtvis inte rätlinjigt, utan olikmässigt. Men grundtendensen tränger i båda fallen igenom med obönhörlig konsekvens: Deras politiskt progressiva roll upphör i samma ögonblick som den revisionistiska uppfattningen tar överhanden. De förmår inte längre skydda och understödja proletarietets kamp med hela sin auktoritet – dess progressivitet överflyttas från det politiska till det ekonomiska fältet, där de i första hand (och så länge de ekonomiska grundvalarna är förhanden) träder fram som framgångsrika ”reformatorer”.

22. I dessa reformers namn underkastar byråkratin arbetarklassen bourgeoisins ekonomiska och politiska levnadsregler. Den förverkligar sig själv, utbildar sina egna intressen och försvarar sig som en privilegierad kast gentemot arbetarna i det att den till sista styvern slösar bort det politiska kapital genom vars kraft den kommit sig upp. Men städse kommer den stund då kvantiteten slår över i kvalitet, då den ekonomiska småskurenheten måste ersättas av politiken och *bourgeoisies politiska lagar* är allenarådande. Så snart kapitalismen trätt in i sitt nedgångsstadium, uppbär också byråkratins temporärt progressiva roll på det *ekonomiska* området för reformer finns det inte längre utrymme och t.o.m. hoppet att kunna bevara det som redan vunnits, försvinner. Bourgeoisin kan inte längre tämja proletariet genom eftergifter; den måste slå ned det med sina politiska våldsmedel.

23. I början av denna process utnyttjar bourgeoisin den *socialdemokratiska* byråkratin för att nå sitt mål. Denna smular sönder proletariet i utsiktslösa ekonomiska strider och i vissa fall fungerar den direkt som arbetarnas slaktare (Noske, Pilsudski etc.). Så förlösar vid ett bestämt tillfälle den nationella byråkratin sitt politiska kapital, förlorar arbetarnas förtroende och blir i allt högre grad värdelös för bourgeoisin. Den socialdemokrati som mist sina ekonomiska grundvalar, fordom bourgeoisins pålitligaste tjänare, svävar nu i luften och blir blott i kraft av sin fortsatta existens, dvs som förvaltare av stora massorganisationer, till en allvarlig riskhård. Ett nytt omslag från kvantitet till kvalitet är i förberedelse: den politiska jämvikten är i kristider så labil att de vid fred, reformer och fördragsamhet vana massorna kommer i rörelse och oförmedlat kan drivas till den motsatta extremen. Dessutom har de förräderier socialdemokratin begick under åren 1914-23 och det revolutionära avantgardets misstag teoretiskt skapat alla förutsättningar som är nödvändiga för att insikt om läget skall kunna uppnås och nytt politiskt kapital kunna samlas i proletarietets mitt. Man måste ta händelserna så som de kommer; historien ger det revolutionära avantgardet en frist på sex år eller något mer för att fylla denna sin uppgift (i Tyskland 1923-29). Ingenting hade förmått hindra att den socialdemokratiska byråkratin – som ville förhindra revolutionen i sitt eget land – tillintetgjorts genom den *proletära* revolutionen, om inte en tredje makt gett den ny politisk kredit och – överlämnat förintelsens uppgift till *den borgerliga kontrarevolutionen*.

24. Denna tredje makt är den segerrika Oktoberrevolutionen, vilken genom händelsernas ”naturliga” gång blivit en retarderande faktor och omigen spärrar den revolutionära utvägen genom den nya revisionismen. Under de avgörande krisåren (1923 tills idag) lever socialdemokratin inte på arbetarnas förtroende, utan på den kredit (rättare sagt: den galgfrist) som Kominterns misstag och förbrytelser måste ge. Med andra ord: en byråkrati som vuxit fram på en segerrik proletär revolutions rygg, förvandlar sig till världens fredliga ”reformator” och tillför den nationellt tillintetgjorda revisionismen nya krafter i internationell måttstock

(perspektivet med det ”efterföljansvärda” socialistiska uppbygget, samtidigt med ett avstånds-tagande från stöd genom världsrevolutionen) Det tidigare förhållandet har fullständigt kastats om. Från att förut ha varit den revolutionära kilen, som trängt in genom de reformistiska ländernas cirkel, är Ryssland nu ett värn för alla ”fredliga” reformer. Samtidigt har reform-möjligheterna uttömts i den övriga världen och lämnar endast en lösning på: mänsklighetens framåtskridande: den socialistiska revolutionen.

25. Konsekvenserna är tvåfaldigt ödesdiga. Då den ryska byråkratin övertar sin roll just under den nedåtgående kapitalismen, är den med fördubblad styrka underkastad revisionismens immanenta rörelselagar. Allenahärskande i staten, förverkligar den sig själv snabbare än den socialdemokratiska byråkratin; än snabbare för den proletariatet under den borgerliga politikens och ekonomins herravälde. Än snabbare förbrukar den det politiska kapital den tillägnat sig; än snabbare upphör dess progressiva funktion också på de ekonomiska reformernas område (från första början i högsta grad problematiskt, så länge det finns internationell kapitalism); än snabbare blir den fiende till varje politisk rörelse inom: arbetarklassen och förvandlas till dess obarmhärtiga skarprättare; än snabbare för den på grund av att den är en kast utan egna rötter i produktionsprocessen – ned de politiska metoderna på barbariets lägsta nivå (ty den faller dess djupare under bourgeoisin, ju mer den stått över den, och drar först i fallet med sig det övriga samhället); än snabbare når den slutligen den punkt där kvantiteten slår över i kvalitet, där den måste offra alla erövringar i självbevarandets intresse och bli *den borgerliga politikens direkta fångar*.

26. För att kunna karaktärisera sakernas nuvarande tillstånd, måste man ännu säga följande:

Där socialdemokratins krafter och den stalinistiska byråkratins förbrytelser i det fördolda, inte längre räcker för att föra förräderiet mot proletariatet till dess slut, kommer sovjetbyråkratin till bistånd i allt öppnare former. I Spanien och Frankrike framträder de annars betydelselösa ”kommunistiska” partierna endast och allena som *kontrarevolutionens* partier. Vad Prieto och Leon Blum inte längre förmår, det gör nu stalinismen: att vara *proletariatets beväpnade böddlar* i sovjetbyråkratins tjänst; bakom den gömmer sig å sin sida den imperialistiska bourgeoisin.

Men med erfarenheterna från Spanien och Frankrike sluter sig cirkeln på nytt: Oktober-revolutionens politiska tillgodohavanden och prestige är fullkomligt förbrukade; arbetarnas förtroende för Stalin-byråkratin avtar slutgiltigt: den själv, tills nu ett utmärkt vapen i bourgeoisins händer, blir värdelöst, ett opålitligt stöd, ett besvärligt hinder och (på grund av instabiliteten i dess i blind självbevaringsdrift genomförda åtgärder) en osäkerhetsfaktor i den internationella bourgeoisins framtida målsättningar. Med ett ord: den uppväger inte längre kostnaden för sin existens – den *måste* avlägsnas, den *kommer* att avlägsnas. Genom varje åtgärd, som den tillgriper som försvar, drivs den mot det historiska öde, som väntar all arbetarbyråkrati: att antingen falla offer för proletariatets politiska revolution eller för den borgerliga kontrarevolutionen. Av dessa ger byråkratin företräde åt den borgerliga kontrarevolutionen, med vilken den är förbunden genom förberedelsestiden, vars hat gentemot den proletära revolutionen och vars skräck för massorna den delar, och till vars läger don med en viss utsikt för framgång kan gå över.

27. Kapitalismen medför i de länder, där dess herravälde på allvar hotas, till ett avgörande genom uppkomsten av en fascistisk diktatur. Där, som i Ryssland, ett länge kringsmygande byte genom den för var dag svagare och opålitligare byråkratin hotar att komma undan, står det beväpnade överfallets och den väpnade omvälvningens medel till dess förfogande. Med absolut säkerhet kan (med undantag för en förut otrolig krigsfara) förutsägas, att *senast* efter det franska proletariatets krossande kommer den ryska byråkratin och den ryska arbetarklassen att bli nästa offer för den fascistiska världsreaktionen. I vilket fall (dvs även om

den socialistiska revolutionen i Frankrike eller i något annat land skulle segra) har levnadslösligheten för revisionismen och dess bärare (arbetarbyråkratin) fullbordats. Därmed återvänder den utveckling som började red arbetarrörelsens grundande och som genom segern för den proletära revolutionen i Ryssland, öppnade oerhörda perspektiv, tillbaka till sin utgångspunkt.

28. Huruvida utvecklingen på den reaktionära sidan därvid fortgår till sina yttersta konsekvenser eller om den kan upphävas genom en ny segerrik revolution – dess kulmen förblir likafullt fascismens seger i Tyskland, vilken förstärkte grundtendenserna och klargjorde orsakerna till den ihållande krisen i det socialistiska medvetandet. Det var på intet sätt en tillfällighet att appellen för bildandet av IV. Internationalen sammanföll med segern för den tyska fascismen; den var närmast en formulering av ett historiskt behov. Det krävdes vidare erfarenheter genom försöken att bilda den, för att efter upprepade anlopp kunna rikta följande fråga till det mest utvecklade skiktet:

Hur är det överhuvudtaget möjligt att bilda en International och hur måste den lösa sina uppgifter?

29. Man får då man betraktar utvecklingen inom arbetarrörelsen inte bortse ifrån att den faktiska politiska utvecklingen i utomordentligt stor skala varit beroende av Tyskland och Ryssland. Den tyska erfarenheten förblir även i framtiden utslagsgivande: Både segern över fascismen och över kapitalismen är i Europa och även i Amerika osv direkt beroende av i vilken mån man i grunden förstår och utvärderar den tyska erfarenheten. Än en gång måste alltså Tyskland utgöra grundvalen för en teoretisk återupprättelse av marxismen i *internationell måttstock*, liksom den i början av århundradet frambragt dess förfalskning: (därigenom föll lotten att återupprätta marxismen på Ryssland, som idag övertagit rollen att utveckla förfalskningarna).

30. Ty just därför att den tillbakagående rörelsen sluter sig genom fascismens seger (vad som kan följa i andra länder är ur det teoretiska perspektivet endast konkreta kompletteringar), kan den först sprängas av Tyskland. Trots alla bakslag upprepas historien aldrig under samma betingelser och på samma nivå, utan tvärtom: dess dialektiska kretslopp uppenbaras samtidigt som framsteg och som bakslag. Bakslaget ligger i arbetarrörelsens tillintetgörande och III. Internationalens banktutt framsteget (även vid en eventuell förlust av Oktoberrevolutionens ekonomiska landvinningar) i en *objektiv* förintelse av reformismens omedelbart konserverande grundval och det likaså objektiva tvånget att ånyo ställa revolutionens grundfrågor.

31. Fascismens seger i Tyskland har objektivt såväl som subjektivt frambragt alla de politiska betingelser, som på sin tid bildade grundvalen för Lenins konception och som i oerhörd grad gynnade Rysslands revolutionära utveckling. Marxismen kräver att man betraktar processens andra sida och upptäcker de nya fördelarna i det *väl en gång skapade* politiska läget. Dessa ur dagens förhållanden framspringande *nya fördelarna är – enligt deras objektiva innehåll och deras latent möjligheter, om än inte enligt deras subjektiva prägel* – i huvudsak följande:

a) Möjligheten att mobilisera alla avgörande delar av samhället (arbetarna, bönderna, och även vida kretsar av småbourgeoisin, studenterna, de intellektuella osv) emot det fascistiska systemet, vilket förr eller senare måste framstå som ett avgörande hinder för dem.

b) vidare möjligheten att driva fram den oundvikligt framväxande folkrörelsen mot fascismen och även utnyttja den för att störta kapitalismen.

32. Hur hotfullt läget för proletariatet än må synas – det finns likväl ingen grund för förtvivlan. Genom Tysklands erövring har fascismen nått vändpunkten. Dess oerhörda tryck i ett högt utvecklat land tvingar proletariatet att lära sig allt och återvända till den leninska

konceptionen. Allt beror nu på ett riktigt medvetande! Ju mer den naturliga fristen överskrids och det naturliga förloppet störs, dess mer måste födelsen överlämnas till den kunnige läkaren, som kan sköta operationsinstrumenten och vet att rätt utföra kejsarsnittet. Sammanpressad ånga kan bringa kannan att rämna eller genom en nödventil göras verkningslös, men den kan också förvandlas till en allsmäktig energikraft.

I arbetet på att bygga IV. Internationalen innebär detta: genom en riktig uppfattning av dagens läge finns idag den objektiva möjligheten att för första gången använda den leninska konceptionen *internationellt*. Den består i en omfattande och för hela samhället beräknad politisk plan, som stödjer sig på en omfattande teoretisk verksamhet på alla områden. Dess formel lyder: att räkna med tillfälligheter och elementära utbrott och vara förberedd på dessa, men hårdnackat följa planen. Allt annat ger sig självt i det praktiska arbetet, om bara inget verksamhetsområde utesluts och teorins radikal-polemiska karaktär bevaras.

33. II. och III. Internationalen har gått under. IV. Internationalen kan endast segra, som en mikrokosmos, som bär med sig den framtida världens makrokosmos och som förbereder den gamla världens besejrande, därigenom att den suger upp dess totala medvetenhetsinnehåll och genomför en total (von oben bis unten) omvälvning. Hittills har ex.-vis ingen ännu förmått framställa ett riktigt perspektiv för de av fascismen underkuvade länderna. Men något annat perspektiv än det Lenin skisserat kan ingen framställa. *Möjligheten* att gripa tillbaka på Lenins plan blir inför hotet från världsfascismen och det andra imperialistiska kriget till en absolut *nödvändighet*. Man kan i denna *erkända* nödvändighet se det grundläggande elementet i den framtida friheten och den största fördelen i världsproletariatets nuvarande läge.

23.8.1937

Källa: G. Hillmann (red.) *Selbstkritik des Kommunismus. Texte der Opposition* (1967, Rororo 272/273), ss. 143-154.